

ABD Soykırım İftirasını Kabul Etti, Sırada Protokol Baskısı Var

" ABD Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesi 4 Mart 2010 tarihinde 1915 yılında yaşanan hadiseleri "soykırım" olarak değerlendiren tasarı/öneri Dış İlişkiler Komitesi Başkanı Ermeni dostu, Yahudi kökenli Howard Berman'ın "özel çabaları" neticesinde bir oy farkla geçti. "

Dünkü izlediğimiz tasarı oylaması komedisi bize yıllardır Hollywood filmlerinde gösterilen "Amerikan adaletinin" de aslında bir filmden ibaret olduğu ve hayatın gerçeklerinin farklı olduğunu göstermiştir.

Howard Berman tasarının geçmesi için Temsilciler Meclisi koridorlarından adeta oylamaya katılacak üyeleri tek tek toplamaya çıkmış, üyeleri bulmuş, ikna etmiş ve tasarı lehinde oy kullanmıştır. Toplantı süresi teamüllerin aksine birkaç defa uzatılmış ve çoğunluğa ulaşıldığı an toplantı bitirilmiş ve tasarı aleyhindeki oylar fazla iken gösterilen hassasiyet, kabul oyları öne geçince anında unutulmuştur. Daha önceki analizimizde de ifade ettiğimiz gibi ABD Temsilciler Meclisi ve onun Dış İlişkiler Komitesi üyeleri 2 yıl için seçilen ve iç siyaset kaygıları ve bazen de "duygusal" ilişkilerini daha ön planda tutan Amerikalılardan oluşmaktadır. Bu üyelerin bahsi geçen sebeplerle karar almaları kısmen de olsa anlaşılabilir. Ancak ABD yönetiminin üzerine düşen vazifelerini yeterince yerine getirmemesi anlaşılır gibi değildir. Beyaz Saray yönetimi son dakika bazı girişimlerde bulunmak dışında fazlaca bir şey yapmamıştır. Ancak son dakika girişimlerinin içerisinde bile bundan sonra Türkiye'yi nelerin beklediği yönünde ipuçları vermektedir.

İlk girişim Dışişleri Bakanı Hilary Clinton tarafından yapılmıştır. Clinton komite başkanı Howard Berman'a müracaat ederek tasarının kabul edilmesi halinde Türkiye ile Ermenistan normalleşme sürecinin zarar göreceğini ifade etmiştir. Diğer taraftan Obama'nın Gül ile görüşmesinde "protokolleri bir an önce meclisten geçirin" şeklinde bir tavır takınması bundan sonraki süreçte Ankara'ya protokollerin onaylanması yönünde baskı yapılacağını göstermiştir.

Türkiye'nin bundan sonraki süreçte yoğun bir protokol baskısına maruz kalacağını söyleyebiliriz. Ancak ne Dağlık Karabağ'da bir ilerleme olmuştur ve ne de Ermenistan Anayasa Mahkemesi'nin gerekçeli kararında protokolleri geçersiz kılan kararlarında bir değişiklik vardır. Hal böyle iken ABD'nin protokollerin onaylanması konusunda Türkiye'ye baskıya devam etmesi ve aynı zamanda da Eivan'a herhangi bir baskıda bulunmaması sıkıntı yaratabilir. Bir başka sıkıntı konusu da ileriki günlerde Cumhurbaşkanı Gül ile Başbakan Erdoğan arasında

protokollerin imzalanması konusunda yaşanabilir. Zira Türk kamuoyunun Azerbaycan konusunda ve protokolleri konusunda tavrına rağmen seçim sathı mahaline girilmiş bir Türkiye’de Başbakan Erdoğan’ın kolaylıkla protokolleri meclisten geçirmesi hele ki, kendisinin Karabağ konusundaki net ifadeleri ortada iken böyle bir yola başvurması çok kolay gözükmemektedir.

Peki, ama Türkiye protokolleri onaylayabilir mi? Cevabımız hayırdır. Zira öncelikle Dağlık Karabağ konusunda herhangi bir ilerleme sağlanamamıştır. Bugün gelinen noktada Karabağ sorunu çözülsün bile Türkiye’nin protokolleri onaylaması mümkün değildir. Sebebi ise Ermenistan Anayasa Mahkemesi’nin protokollerle ilgili almış olduğu gerekçeli kararlardır. Bu kararların Türkiye’nin kabul edemeyeceği diğer maddeleri bir tarafa bıraksak bile bir tek maddesi, yani Türkiye’nin Doğu Anadolu bölgesine “Batı Ermenistan” olarak denmesi sebebi protokollerin mecliste onaylamasını imkansız hale getirecektir. Zira TBMM’de hiç kimse protokolleri bu haliyle kabul ederek Türkiye’nin Doğu Anadolu bölgesini tartışmaya açamaz.

Dün kabul edilen tasarinın alt komiteden Temsilciler Meclisi gündemine alınması aşamasında ve 24 Nisan’da Obama’nın konuşmasının nasıl şekilleneceği konusunda bir başka pazarlık unsurunun da İran konusu olacağı söylenebilir. Ancak bu konuda da Türkiye’nin ani karar ve taraf değiştirmesi beklenmemektedir.

Dün itibarıyla bir kez daha görülmüştür ki, dış politikada romantik yaklaşım ve herkes ile sıfır sorun politikası her zaman ve her yerde aynı neticeyi vermemektedir. Ermeniler için protokollerden çok daha önemli olan konu Türkiye’yi uluslar arası camiada mahkum ettirmektir. Dolayısıyla da TÜRKSAM’ın tam bundan bir yıl önce ortaya koyduğu analiz doğru çıkmaktadır. Biz son bir yıldır Ermenistan eline tarihi fırsat geçtiğini düşünmektedir. Bu sebeple de bazı bahaneler ile 24 Nisan’a kadar Türkiye’nin protokolleri onaylamasını güçleştirmeye çalışacak ve dolayısıyla da Türkiye’yi ABD ile karşı karşıya getirmek isteyecektir. Bunun neticesinde ise ABD’nin en üst noktadan Türkiye’ye karşı soykırım terminolojisini kullanmasını bekleyecektir. Aynen öngördüğümüz gibi Ermeniler bu yönde çaba göstermektedirler.

Sayın Davutoğlu’nun sitem dolu konuşmasına da değinmekte fayda vardır. Sayın Davutoğlu, ABD’de stratejik vizyon eksikliği var dedi. Öncelikle ABD’nin bu kararı almasında tam da bahsedilen bu stratejik vizyonun rolü olamaz mı? Yani bir stratejik vizyon çerçevesinde ABD Türkiye’ye baskı ve pazarlık imkanlarını elde etmek için bu girişime sessiz kalmış olamaz mı diye de düşünmek gerekir. Stratejik vizyonun bir parçası da bu değildir? Bununla beraber bizim de

Ermenistan Açılımı konusundaki stratejik vizyonumuzun da aynı şekilde sorgulanması gerekir.

Bundan sonra ne yapmalı? Yapılması gereken karşı saldırıya geçmektir.

Parlamentosundan soykırım iftirasını geçiren ülkelerden birisini bu kararından geri adım atmaya zorlamak/teşvik etmektir. Bu büyük bir kırılma noktası olacaktır. Bunun için de en iyi aday Parlamentosundan 1997, 2000 yıllarından bu kararı geçiren Lübnan, 2000 yılında benzer karar alan İtalya, Türk lobisinin en güçlü olduğu ülke olmasına rağmen 2005 yılında karar alan Almanya, 2005 yılında karar alan Venezüella ve 2007 yılında karar alan Şili olabilir veya yine 2005 yılında karar alan Polonya olabilir. Türkiye bu ülkelerden herhangi birisini ikna edebilecek güçtedir. Nasıl ki, Rusya Gürcistan'da ayrıldığı halde dünya tarafından tanınmayan Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığını tanıtmak için bazı ülkelerle maddi ilişkiler de dahil olmak üzere pazarlıklar yapması ve bazı ülkelerle tanıtmayı gerçekleştirmesi örneğinde olduğu gibi Türkiye'de bunu başarabilir. Bu bir kırılma noktasını oluşturur.

Elbette bu orta vadeli hedef olmalıdır. Ancak kısa vadede Türk – Amerikan ilişkilerinin bu sıkıntılı süreci atlatabilmesi için Türkiye'nin protokollerdeki Ermeni oyununu ABD ve batıya daha iyi anlatması gerekmektedir. Bir manevra olarak da protokoller meclise getirilip burada ön şart ile onaylanabilir.

.

Türkiye'nin ABD'ye tepki olarak Büyükelçisi Namık Tan'ı danışmalarda bulunmak üzere geri çağırmasının yetmeyeceğini, ABD için bunun yeterli bir mesaj olamayacağını asıl mesajın Afganistan'daki Türk komutanın Ankara'ya çağrılarak verilmesi gerektiğini belirtmemiz gerekir. Ancak bütün bu girişimleri yaparken de soğukkanlılığı elden bırakmamak ve duygularla hareket etmemek gerekir.

.

Aşağıda Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesi 4 Mart 2010 tarihinde oylanarak kabul edilen metin sunulmaktadır.

TEMSİLCİLER MECLİSİ 252 NO.LU KARAR TASARISI

Başkan'ın; Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politikasının, Ermeni Soykırımı ve diğer konularda ülkemizin belgelerinde ifade edilmiş insan hakları, etnik temizlik ve soykırım meseleleriyle ilgili uygun yaklaşım ve hassasiyeti yansıtmasını sağlamaya davet edilmesi.

Karara bağlandı...

KISA BAŞLIK

BÖLÜM 1

Bu karar, "ABD'nin Ermeni Soykırımı Kararı Kayıtlarının Teyit Edilmesi" olarak da adlandırılabilir.

BULGULAR

BÖLÜM 2

Temsilciler Meclisi şu bulgulara ulaşmıştır:

(1) Ermeni Soykırımı, Osmanlı İmparatorluğu tarafından tasarlanmış ve 1915'ten 1923'e

kadar uygulanmıştır. Yaklaşık 2 milyon Ermeni'den 1.5 milyon erkek, kadın ve çocuk

öldürülmüş, hayatta kalan 500 bin kişi evlerinden sürülmüş ve bu durum, Ermenilerin tarihi

vatanlarındaki 2 bin 500 yıllık varlıklarının ortadan kalkmasıyla sonuçlanmıştır.

(2) 24 Mayıs 1915 tarihinde, İttifak Güçleri, İngiltere, Fransa ve Rusya ilk defa bir başka

devleti "insanlık suçu işlemekle" itham eden ortak bir açıklama yayımlamıştır.

(3) Bu ortak açıklamada, "İttifak Güçleri, bu suçlar dolayısıyla Osmanlı Hükümeti'nin bütün

üyelerini ve bu katliamları gerçekleştiren memurlarını şahsen sorumlu tutacağını kamuoyu

önünde bildirmektedir" denilmiştir.

(4) Birinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan Türk Hükümeti, Ermeni Soykırımı'nın "düzenlenmesine ve yürütülmesine" karışan ve "Ermenilerin katliamında ve yok edilmesinde"

rol oynayan üst düzey liderleri suçlamıştır.

(5) Jön Türk Rejimi'nin yetkilileri, bir dizi savaş mahkemesinde yargılanmış ve Ermeni

halkına karşı katliam düzenlemek ve yürütmek suçlamalarından hüküm giymiştir.

(6) Ermeni Soykırımı'nın baş düzenleyicileri Savaş Bakanı Enver, İçişleri Bakanı Talat ve

Denizcilik Bakanı Cemal, suçlarından dolayı idam cezasına mahkûm edilmiş ancak bu

kararlar infaz edilmemiştir.

(7) Ermeni Soykırımı ve ülke içindeki bu hukuki noksanlıklar, Avusturya, Fransa, Almanya,

Büyük Britanya, Rusya, Birleşik Devletler, Vatikan ve daha birçok ülkenin ulusal arşivlerinde kuşkuyla yer bırakmayacak kanıtlarla belgelenmiş ve bu geniş kanıt birikimindeki olguların, olayların ve sonuçların birbirinin aynısı olduğu görülmüştür.

(8) ABD Ulusal Arşivi ve Kayıtlar Dairesi, özellikle Dışişleri Bakanlığı'nın 59'ncu Kayıt

Grubu'ndaki kamuya ve ilgili kurumların kullanımına açık olan 867.00 ve 867.40 sayılı

dosyalarında Ermeni Soykırımı üzerinde kapsamlı ve detaylı belgeler bulundurmaktadır.

(9) 1913'ten 1916'ya kadar ABD'nin Osmanlı İmparatorluğu büyükelçiliği görevini yürütmüş

olan Sayın Henry Morgenthau, aralarında Osmanlı İmparatorluğu'nun müttefiklerinin de

olduğu birçok ülkenin yetkilisiyle birlikte Ermeni Soykırımı'na karşı protestolar organize

etmiş ve bunlara öncülük yapmıştır.

(10) Büyükelçi Morgenthau, ABD Dışişleri Bakanlığı'na Osmanlı İmparatorluğu hükümetinin

politikasını "bir ırkı yok etme kampanyası" olarak tanımlamış ve kendisine 16 Temmuz 1915

tarihinde ABD Dışişleri Bakanı Robert Lansing tarafından, "Ermeni soykırımının durdurulmasına yönelik... adımlarınız Bakanlığımızca onaylanmıştır" talimatı verilmiştir.

(11) Senato'nun 12 Şubat 1916 tarihinde aldığı kararda, "ABD Başkanı'ndan bu ülkenin

vatandaşlarının şu anda açlık, hastalık ve tarifi mümkün olmayan acılar içinde bulunan

Ermenilerin durumlarının iyileştirilmesi için toplanan bağışlara katkıda bulunabilecekleri bir

günün belirlemesi saygıyla talep edilmektedir" denilmiştir.

(12) Başkan Woodrow Wilson bu fikri benimseyerek, Amerikan halkının evlatlığı olan 132

bin yetimin de aralarında bulunduğu Ermeni Soykırımı'ndan kurtulanlara 1915 – 1930 yılları

arasında 116 milyon dolar yardım yapan ve bir kongre kararıyla kurulmuş olan Yakın Doğu

Yardım Komitesi'nin oluşumunu desteklemiştir.

(13) Senato'nun 11 Mayıs 1920 tarihli 359 numaralı kararı, "Senato Dış İlişkiler

Komitesi'nin

alt komitesindeki oturumlarda verilen ifadeler, Ermeni halkının karşılaştığı bildirilen katliam

ve diğer vahşetlerin gerçek olduğunu ortaya koymuştur.

(14) Bu karar, General James Harbord önderliğindeki Amerika'nın Ermenistan Askeri

Misyonu'nun 13 Nisan 1920'de Senato'ya sunduğu ve "kesme, şiddet, işkence ve ölüm

olaylarının 100 güzel Ermeni vadisi üzerindeki etkisi sürüyor ve bu bölgeye gidenlerin çok azı

tüm zamanların bu en büyük suçuna dair kanıtlardan kaçabiliyor" ifadelerine yer verilen

raporun ardından alınmıştır.

(15) ABD Yahudi Soykırımı'nı Anma Müzesi'nde sergilendiği gibi, 1939 yılında hiçbir

kışkırtma olmadan ordularına Polonya'ya saldırı emri veren Adolf Hitler, buna karşı

çıkanlara, "Tüm yaşananlara rağmen bugün kim Ermenilerin yok edilmesinden bahsediyor

ki?" demiş ve Yahudi Soykırımı için gerekli ortamı oluşturmuştur.

(16) 1944 yılında "soykırım" terimini ortaya atan ve Birleşmiş Milletler (BM) Soykırımın

Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin ilk savunucularından olan Raphael Lemkin,

Ermenistan'da yaşanan olayları, 20'nci yüzyılda gerçekleşen soykırımlar için kesin bir örnek

olarak göstermiştir.

(17) Gerek Lemkin'in çağrısıyla 11 Aralık 1946'da kabul edilen ilk Birleşmiş Milletler

soykırım kararı olan Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 96(1) numaralı kararı gerekse de

Birleşmiş Milletler Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi, Ermeni Soykırımı'nı Birleşmiş Milletler'in mevcut standartlarını düzenleyerek önlemek ve cezalandırmak istediği suç türü olarak tanımıştır.

(18) Birleşmiş Milletler Savaş Suçları Komisyonu 1948'de Ermeni Soykırımı'nı "tam

olarak... yeni kullanılmaya başlanan 'insanlığa karşı işlenmiş suç' teriminin kapsamına

alınması istenen eylemlerden birisi" olarak tanımlamış ve Nürnberg Mahkemeleri için emsal

teşkil edebileceğini belirtmiştir.

(19) Komisyon, "Sevr Barış Antlaşması'nın 230'uncu maddesindeki hükümler, açık ve 1915

yılında İttifak Güçleri'nin yaptığı açıklamaya uyumlu bir şekilde... Türk topraklarında etnik

kökünü Ermeni ya da Rum olsa bile Türk vatandaşlarına yönelik saldırıları kapsamayı

amaçlamaktadır. Bu madde, Nürnberg ve Tokyo Antlaşmaları'nın 6c ve 5c maddelerine emsal

olmakta ve bu antlaşmalarda ortaya konulan şartlar dahilinde 'insanlığa karşı işlenen suçlar'

kategorisine bir örnek teşkil etmektedir" demiştir.

(20) Temsilciler Meclisi'nin 8 Nisan 1975 tarihinde kabul edilen 148 sayılı ortak kararı

şöyledir: "24 Nisan 1975, İnsanın Acımasızlığını İnsana Hatırlatma Günü olarak kabul

edilmiş ve ABD Başkanı'na Amerikan halkını, bu günü başta Ermeni soyundan gelenler

olmak üzere bütün soykırım kurbanlarını anma günü olduğunu hatırlamaya çağırarak bir

açıklama yapması yetkisi verilmiş ve talep edilmiştir."

(21) Başkan Ronald Reagan, 22 Nisan 1981'de gerçekleştirdiği 4838 sayılı açıklamasında,

"Yahudi Soykırımı'ndan alınan dersler, öncesinde yaşanan Ermeni soykırımı ve sonrasında

yaşanan Kamboçyalı soykırımı ve diğer başka birçok kişinin başına gelen benzer olaylar gibi

hiçbir zaman unutulmamalıdır" ifadelerini kullanmıştır.

(22) Temsilciler Meclisi'nin 10 Eylül 1984'te aldığı 247 sayılı karar şöyledir: "24 Nisan

1985, İnsanın Acımasızlığını İnsana Hatırlatma Günü olarak kabul edilmiş ve ABD Başkanı'na Amerikan halkını, bu günü 1.5 milyon Ermeni başta olmak üzere bütün soykırım

kurbanlarını anma günü olduğunu hatırlamaya çağırarak bir açıklama yapması yetkisi verilmiş

ve talep edilmiştir."

(23) Birleşmiş Milletler Ayrımcılığın Önlenmesi ve Azınlıkların Korunması Alt Komisyonu'nun 1985 yılında yaptığı kapsamlı çalışma ve müzakerelerin ardından "Soykırım

Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sorunu Çalışması" başlıklı raporu 1'e

karşı 14 oyla

kabul etmiştir. Bu raporda, "Nazilerin yaptığı sapkınlık, ne yazık ki 20'nci yüzyılın tek

soykırım davası olmamıştır. Örnekler arasında... 1915-1916 yıllarında Osmanlıların

Ermenilere yaptığı kıyım da gösterilebilir" denilmektedir.

(24) Bu raporda ayrıca, "Ermeni nüfusunun yarısından fazlasına tekabül etmesi muhtemel en

az 1 milyon Ermeni'nin öldürüldüğü ya da ölüme yürütüldüğü yönünde bağımsız otoritelerin

ve görgü tanıklarının güvenilir tahminleri bulunmaktadır. Bu [durum], Amerikan, Alman ve

İngiliz arşivlerinde yer alan belgelerle ve aralarında Osmanlı'nın müttefiki Almanların da

bulunduğu ülkelere ait o dönemde görev yapan diplomatların raporlarıyla da desteklenmektedir" ifadesi yer almaktadır.

(25) Bağımsız bir federal kurum olan ABD Yahudi Soykırımı'nı Anma Konseyi, 30 Nisan

1981'de oybirliğiyle, ABD Yahudi Soykırımı'nı Anma Müzesi'nde Ermeni soykırımına yer

vermeyi kararlaştırmıştır ve o günden beridir de bu kararını uygulamaktadır.

(26) ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından 1982 yılında yapılan Ermeni Soykırımı'yla ilgili

eldeki bilgilerin muğlak olduğuna ilişkin hatalı değerlendirmeyi (daha sonra geri çekilmiştir)

ele alan Washington DC Temyiz Mahkemesi, ABD'nin ilgili politika belgelerini inceledikten

sonra 1993 yılında Ermeni Soykırımı'yla ilgili ABD kayıtlarının muğlak olduğu konusundaki

değerlendirmenin "ABD'nin uzun süredir var olan politikasıyla çelişkili olduğu ve nihayetinde

de geri çekildiği"ne karar vermiştir.

(27) 5 Haziran 1996'da Temsilciler Meclisi, 1997 tarihli, 3540 sayılı Dış Operasyonlar,

İhracat Finansmanı ve İlgili Program Ödenekleri Kanunu'nda yapılan değişikliklerle, Türk

Hükümeti'nin Ermeni soykırımını tanıyana ve kurbanlarının anısını yüceltene kadar

Türkiye'ye yapılan yardımların 3 milyon dolar (Türkiye'nin ABD'de lobicilik faaliyetleri için

harcadığı tahmini miktar) azaltılmasına karar vermiştir.

(28) Başkan William Jefferson Clinton 24 Nisan 1998'de, "Bu yıl da tıpkı önceki yıllarda

olduğu gibi Amerikan Ermenilerinin 1915 ile 1923 yılları arasındaki tehcir ve kıyımlar

neticesinde yaşanmış olan yüzyılın en acı verici dönemlerinden birini anmalarına eşlik

ediyoruz " demişti.

(29) Başkan George W. Bush, 24 Nisan 2004'te şu açıklamayı yapmıştır: "Bugün, 20'nci

yüzyılın en korkunç trajedilerinden biri olan Osmanlı İmparatorluğu'nun son günlerinde 1.5

milyon Ermeni'nin zorla tehcir edilerek ve öldürülerek yok edilmesini anıyoruz."

(30) Ermeni Soykırımı'nın uluslararası alanda tanınmış ve kabul edilmiş olmasına karşın hem

yerel hem de uluslararası yetkililerin, Ermeni Soykırımı sorumlularını cezalandıramamış

olması, benzer soykırımların yaşanmasının ve ileride de yaşanabilecek olmasının bir

sebebidir. Bu karar, ileride meydana gelebilecek soykırımların engellenmesine yardımcı

olacaktır.

POLİTİKA AÇIKLAMASI

BÖLÜM 3

ABD Temsilciler Meclisi;

(1) Başkan'a; Ermeni Soykırımı'yla ilgili ABD'deki kayıtlarda belgelenen insan hakları, etnik temizlik ve soykırımla bağlantılı meselelerle ilgili uygun yaklaşım ve hassasiyet ile adil bir karara varılmamış olmasının yarattığı sonuçları yansıtan bir ABD dış politikası oluşturması çağrısı yapmaktadır;

(2) Başkan'a; her yıl 24 Nisan ya da buna yakın bir tarihte verilen Başkan'ın Ermeni Soykırımı'nı anma mesajında 1.5 milyon Ermeni'nin sistemli ve kasten yok edilmesini "soykırım" olarak tanıması ve ABD'nin Ermeni Soykırımı'na karşı yaptığı müdahalenin onurlu tarihini hatırlatması çağrısı yapmaktadır.